

Lovforslag nr. L 171. Fremsat den 19. januar 1994 af landbrugsministeren (Bjørn Westh)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om landbrugsejendomme

§ 1

I lov om landbrugsejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 504 af 17. juli 1989 som ændret ved § 15 i lov nr. 138 af 7. marts 1990 og lov nr. 1106 af 22. december 1993 om ophørssøtte til jordbrugere, foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 3, ændres »vejledende retningslinier« til: »regler«, og i nr. 2 indsættes efter »erhvervelse«: »og forpagtning«. I § 1, stk. 5, udgår »retningslinier« og »«.

2. I § 2, stk. 2, udgår 2. og 3. punktum, og der indsættes som nyt stk. 3 og 4:

»Stk. 3. Landbrugsministeren lader på grundlag af den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi foretage notering af landbrugspligt på arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen, er vurderet under ejendommen. Der ses dog bort fra arealer, der er tilladt fraskilt ejendommen inden for de seneste 5 år.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fravige reglerne i stk. 3, når særlige forhold taler for det.«

3. I § 4, stk. 1, nr. 2, ændres »normalt ikke overstiger 2000 m²« til: »ikke overstiger 5000 m²«.

4. I § 5 ændres »§ 13, stk. 6« til: »§ 13, stk. 8«.

5. § 7 affattes således:

»§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra

jorderne drives af beboerne, jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10.

Stk. 2. Ejendommen skal drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige udnyttelsesmuligheder, husdyrsundhedsmæssige forhold samt til natur og miljø.

Stk. 3. Transport af husdyrgødning ud over en vejafstand på 10 km fra produktionsanlægget kan kun finde sted efter regler, der fastsættes af landbrugsministeren.

Stk. 4. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen, eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jf. § 18 b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for enhvervelsen.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for landbrugsejendommens forsvarlige drift, herunder om

- 1) maksimum for dyrehold på den enkelte ejendom,
- 2) krav til andel af egen jord for bedrifter med husdyrhold,
- 3) jordens dyrkningsmæssige anvendelse med henblik på at beskytte vandløb, søer og havet samt grundvandet og jorden mod forurening med næringsstoffer,
- 4) opførelse af nye bygninger og anlæg på en landbrugsejendom, og
- 5) størrelse, beliggenhed og karakter af den bolig, hvorfra bopælskravet skal opfyldes.

Stk. 6. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1, 3 og 4.

6. I § 7 b udgår »hønseri, kyllingefarm, anderi,« og »svinefarm,«.

7. I § 8, stk. 4, indsættes efter 1. punktum:

»Der kan dog kun fraskilles bygninger på én af de samdrevede ejendomme.«

8. § 11, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis forpagtningen sker til et fællesskab, der opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 1-3, eller til et selskab, der opfylder betingelserne i § 20, stk. 1. Er forpagteren i forvejen ejer eller forpagter af en anden landbrugsejendom, skal betingelserne i § 9, stk. 1, jf. stk. 2, være opfyldt, uanset om der finder samdrift sted.«

9. I § 13, stk. 1, ændres »125 ha« til: »150 ha«.

10. § 13, stk. 2, nr. 3, litra a, affattes således:

»a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, § 18 a, stk. 2 og 3, og § 20, stk. 1, idet der dog ses bort fra bestemmelserne om afstand og antal ejendomme, eller«.

11. I § 13, stk. 2, nr. 3, litra b, ændres »250 ha« til: »450 ha«, og sidste punktum udgår.

12. § 13, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Hvis ansøgeren efter sammenlægningen vil komme til at eje mere end 70 ha, kan landbrugsministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har ønske om suppleringsjord,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje mere end 70 ha,
- 4) den pågældende ejer vil erhverve jorden til en pris, der svarer til sædvanlig handelspris for landbrugsjord af tilsvarende bonitet i området, og som, hvis der ikke kan opnås enighed herom mellem parterne, fastsættes af landbrugsministeren, og
- 5) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.«

13. I § 13, stk. 4, ændres »nr. 1-4« til: »nr. 1-5«.

14. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende, og suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på ansøgerens ejendom, kan sammenlægning dog kun nægtes efter stk. 3, jf. stk. 4, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«

Stk. 5-7 bliver herefter stk. 6-8.

15. § 13, stk. 6, der bliver stk. 7, affattes således:

»Stk. 7. Landbrugsministeren kan tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.«

16. I § 14 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade, at tidligere nedlagte landbrugsejendomme og fritliggende beboelseejendomme suppleres og oprettes som nye selvstændige landbrugsejendomme.«

17. § 16, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer eller medejer af,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede eller medejede landbrugsejendomme overstiger 30 ha,
- 4) ejendommens jorder ligger inden for en vejafstand på 10 km fra den ejendom, hvor ejeren bor, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1,
- 5) højst én af de efter erhvervelsen ejede land-

- brugsejendomme er uden bygninger, jf. § 8, stk. 4, 6 og 7, og
- 6) det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede og medejede landbrugsejendomme ikke overstiger 70 ha.«
- 18. I § 16, stk. 4,** ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.
- 19. I § 17 a, stk. 1, nr. 3,** ændres »mere end 2 landbrugsejendomme« til: »mere end tre landbrugsejendomme«.
- 20. I § 18, stk. 3,** ændres »mere end 2 landbrugsejendomme« til: »mere end tre landbrugsejendomme«.
- 21. I § 18, stk. 5, nr. 2,** ændres »ejendomsfordeling« til: »ejendomsstruktur«.
- 22. § 18, stk. 6,** affattes således:
 »Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af ejendommen og de i forvejen ejede ejendomme overstiger 70 ha, og ejeren af en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 3 og 4, har ønske om suppleringsjord.«
- 23. I § 18** indsættes som stk. 7:
 »Stk. 7. Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende, gælder fortrinsstillingen kun, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«
- 24. I § 18 a, stk. 1, nr. 3,** ændres »er ejer eller medejer af mere end to landbrugsejendomme« til: »er ejer eller medejer af mere end tre landbrugsejendomme«.
- 25. I § 18 a, stk. 2, nr. 3,** indsættes efter »daglig drift«: »og har fast bopæl højst 10 km fra ejendommen«.
- 26. I § 18 a, stk. 3,** ændres »som i forvejen ejer en landbrugsejendom« til: »som i forvejen ejer en eller to landbrugsejendomme«.
- 27. § 20** affattes således:
 »§ 20. Et aktieselskab eller et anpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, hvis aktier eller anparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet og mindst udgør 10 pct. af selskabskapitalen, ejes af en deltager, der
- 1) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne, eller
  - 2) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, jf. §§ 16, 17, 17 a og 18 a, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet.
- Stk. 2.* For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.
- Stk. 3.* Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for oplysnings- og indberetningspligt med henblik på kontrol og registrering m.v. i forbindelse med aktie- og anpartsselskabers erhvervelse og besiddelse af landbrugsejendomme.«
- 28. I § 21, stk. 2, nr. 3,** ændres »§ 18 a, stk. 2« til: »§ 18 a, stk. 2 eller 3«.
- 29. I § 28, 1. og 2. punktum** ændres »Kommunalbestyrelserne« til: »De kommunale myndigheder«.
- 30. I § 29, stk. 1,** ændres »kommunalbestyrelse« til: »kommunale myndighed«, og i § 29, stk. 2, ændres »kommunalbestyrelserne« til: »de kommunale myndigheder«.
- 31. I § 30, stk. 2,** ændres »Danske Husmandsforeninger« til: »Dansk Familielandbrug«.
- 32. Efter § 30 a** indsættes:
 »§ 30 b. Landbrugsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, påser, at loven og regler, der er udstedt efter loven, overholdes, herunder at påbud og vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.
- Stk. 2.* Til kontrol med overholdelse af loven og af regler og vilkår, der er udstedt efter loven, kan landbrugsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, besigtige landbrugsejendomme. Besigtigelsen kan gennemføres

uden retskendelse, men mod legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren eller brugeren.«

33. § 33, stk. 1, affattes således:

»§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1-4, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 17, stk. 2, § 17 a, stk. 1, § 18 a, stk. 1-3, § 20, stk. 1 og 2, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 6, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 7, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 1-4, 6 og 7, § 18 a, stk. 6, eller § 21, eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.«

§ 2

I lov nr. 358 af 6. juni 1991 om miljøbeskyttelse som ændret senest ved lov nr. 1112 af 22. december 1993 foretages følgende ændringer:

1. § 12, stk. 1, ophæves, og stk. 2 bliver herefter stk. 1.

2. I § 12, stk. 2, der bliver stk. 1, ændres »Minister« til: »Miljøministeren«.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. september 1994, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Tidspunktet for ikrafttræden af § 1, nr. 2, fastsættes af landbrugsministeren. § 7, stk. 5, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 5, træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 3. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter lovens ikrafttræden.

Stk. 4. § 8, stk. 4, og § 13, som ændret ved denne lovs § 1, nr. 7, og nr. 9-15, har virkning for ansøgninger, der indkommer til jordbrugskommissionerne eller Kort- og Matrikelstyrelsen efter lovens ikrafttræden. Ansøgninger om tilladelse, der indkommer inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, behandles dog efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på aftaler, der er indgået inden lovens ikrafttræden, eller jordbrugskommissionen finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 5. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 6. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17 a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I landbrugsministerens aftale af 6. april 1993 med Landbrugsraadet, De danske Landboforeninger og Dansk Familielandbrug om visse landbrugspolitiske spørgsmål indgik, at EF's ophørsordning for landmænd skulle søges gennemført i Danmark, og at regeringen i efteråret 1993 ville fremsætte lovforslag om ændring af landbrugsloven bl.a. med henblik på at ændre reglerne om fortrinsstilling ved køb af suppleringsjord, således at det ikke længere skal være muligt »at bygge sig til jord«.

Der har efterfølgende været overvejelser om, i hvilket omfang der er behov for at gennemføre yderligere ændringer i landbrugsloven. Overvejelserne har været præget af den stedfundne debat om landbrugs økonomiske og strukturelle udvikling samt landbrugserhvervets samfundsmæssige betydning, som blandt andet er belyst i regeringens handlingsplan for landdistrikterne og erhvervsredegørelsen. Den seneste udvikling har endvidere aktualiseret spørgsmålet, om der er behov for at begrænse adgangen til at etablere meget store husdyrbesætninger.

Ændringen af EF's landbrugspolitik ved reformen i 1992 har understreget nødvendigheden af, at et dynamisk og selvtilpassende landbrugserhverv baseres på en fleksibel strukturpolitik, som kan fremme kvalitet, fortsat produktudvikling og harmoni mellem produktion, natur og miljø.

2. Den gældende lov

Landbrugsloven er fra 1967 og er blevet ændret adskillige gange. De vigtigste formål bag den gældende lov er at beskytte jorden som en begrænset naturresурс, at styrke landbrugets erhvervsøkonomiske tilpasningsevne, at opretholde befolkningsgrundlaget på landet og at sikre en bred vifte af jordbrugsbedrifter, hvor kernen udgøres af en driftsform, der overvejende er baseret på familien svarende til en eller to heltidsbeskæftigede. Der skal være en beboelsesbygning på den enkelte landbrugsejendom, og der er bopælspligt for erhververe af landbrugs-

ejendomme samt visse regler for anvendelsen og supplerer af disse. Gennem landbrugspligten er der et værn mod fjerneje og landbrugsjorders ibrugtagen til ikke-jordbrugsmæssige formål.

Loven er senest ændret ved lov nr. 1106 af 22. december 1993 om ophørsstøtte. Der er ved lov nr. 138 af 7. marts 1990 foretaget nogle mindre konsekvensændringer som følge af lov nr. 137 af 7. marts 1990 om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. Folketingstidende 1989-90, sp. 72, 400, 5464, 5892, A 353 og B 517.

Herudover er der senest foretaget væsentlige ændringer ved lov nr. 381 af 7. juni 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, sp. 6750-6751, 7315-7358, 10543-10575, 10822 og 11350-11365, A 5065, B 1817, 2189 og 2355.

Om Folketingets behandling af ændringen i 1986 ved lov nr. 327 af 4. juni 1986 henvises til Folketingstidende 1985-86, sp. 5671, 6210, 11750, 12223, A 3445, B 1913 og 1975, C 951.

Folketingstidende 1985-86, A 3459-60 rummer henvisninger til behandlingen af de tidligere ændringer af loven siden 1967.

3. Strukturudviklingen i landbruget

I perioden 1980 til 1992 er antallet af landbrugs- og gartneribedrifter gået tilbage med gennemsnitligt 2.400 bedrifter om året. I 1980 var der ca. 104.000 bedrifter, og i 1992 var antallet reduceret til ca. 74.000. Den kraftige nedgang i antallet af bedrifter har ikke i samme grad ført til en reduktion af det anvendte landbrugsareal. Den gennemsnitlige arealstørrelse pr. bedrift er derfor blevet større og var i 1992 på ca. 37 ha.

Antallet af ejendomme, der i matriklen er noteret som landbrugsejendomme, udgjorde pr. 1. juli 1993 ca. 143.000. Heraf er ca. 74.000 mindre end 15 ha og ca. 25.500 af disse er mindre end 5 ha.

Samtidig med, at den forholdsmæssige andel af landbrugsejendomme på 50 ha og derover er voksende, er der en kraftig stigning i størrelsesgruppen 2-5 ha, som fremkommer ved fraskillelse af suppleringsjord til andre ejendomme eller ved genoprettelse af

tidligere nedlagte landbrug. Denne stigning viser, at der er en betydelig interesse for fritidslandbrug med et mere hobbypræget sigte.

Sideløbende med udviklingen i størrelsesstrukturen er der sket en fortsat øgning af specialiseringsgraden på de enkelte produktionsgrene. Medens der i 1980 var både kvæg og svin på hver tredje bedrift, og en fjerdedel af bedrifterne var rene planteavlbrug, var andelen af blandede husdyrbesætninger i 1992 reduceret til ca. 17 pct., og andelen af planteavlsbedrifter uden husdyrbesætning var vokset til ca. 35 pct. Der har i samme periode været en forholdsvis forøgelse af andelen af kvægbesætninger, medens den langt kraftigere stigning i besætningskoncentrationen for svinebrugene har betydet, at der samtidig med en stigning i det samlede soantal er sket en reduktion af disse bedrifters andel af det samlede antal bedrifter.

4. Hovedtræk i lovforslaget

Lovforslaget indeholder følgende hovedpunkter:

1. Lovens definition af en landbrugsejendoms forsvarlige erhvervsmæssige drift udvides, og det tydeliggøres, at produktionen skal finde sted inden for de rammer, som følger af hensyn til de erhvervsmæssige udnyttelsesmuligheder, lovens strukturpolitiske målsætning, husdyr sundhedsmæssige forhold, hvor der anlægges et veterinært forsigtighedsprincip, samt natur og miljø. Forslaget præciserer landbrugsministerens adgang til at fastlægge regler for forsvarlig erhvervsmæssig drift. Det er hensigten, at sådanne regler bl.a. skal indeholde bestemmelser om en maksimumsgrænse for fremtidige besætningsstørrelser svarende til 500 dyreenheder og krav om andelen af egen jord. Præciseringen af bestemmelsen omfatter også hjemlen til at udstede bestemmelser om grønne marker, gødnings- og sædskifteplaner samt gødningsregnskaber. Det er endvidere hensigten, at der efter aftale med miljøministeren fastsættes regler i medfør af miljøbeskyttelsesloven om arealer omfattede af flerårige aftaler.
2. Fortrinsstillingen styrkes for jordbrugere, som ejer under 70 ha, idet disse – uanset om de har et suppleringsbehov på grund af harmonikravet – som udgangspunkt får adgang til at gøre fortrinsstilling gældende over for enhver aftale, hvorved en ansøger kommer til at eje mere end 70 ha. Muligheden for at bygge sig til jord fjernes i den forstand, at overskridelse af lovens arealgrænser fremover kun skal kunne ske med baggrund i et konstateret aktuelt behov for suppleringsjord for at opfylde harmonikravet, og kun hvor en for-

trinsstillet ikke har et aktuelt suppleringsbehov begrundet i harmonibestemmelser.

3. Med henblik på at forbedre vilkårene for livet på landet forbedres mulighederne for at ophæve landbrugspligten på arealer til etablering eller supplerings af mindre beboelsesejendomme, og mulighederne for at oprette mindre landbrugsejendomme til fritidsformål forbedres ligeledes.
4. Der åbnes mulighed for at eje op til 3 landbrugsejendomme. Herved modvirkes tendensen til dannelsen af store enheder, der vanskeliggør generationsskifte og er mere følsomme for konjunkturudsving.

Lovforslaget indeholder de ændringer og tilføjelser til den gældende lov, som er nødvendige for at gennemføre disse formål. Desuden foretages på enkelte punkter tekniske ændringer og justeringer.

På baggrund af de indvundne erfaringer med etablering af driftsfællesskaber, herunder de i ministeriets handlingsplan for driftsfællesskaber foretagne undersøgelser, jf. bl.a. rapport nr. 75 »Driftsfællesskaber i jordbruget« fra Statens Jordbrugsøkonomiske Institut, har det været overvejet, om der var behov for ændringer i landbrugsloven for at lette adgangen til at etablere fællesskaber.

Lovændring skønnes ikke at være påkrævet, men det er ved lovens administration hensigten at foretage visse ændringer af reglerne i bekendtgørelse nr. 809 af 15. december 1989 om landbrugsfællesskaber. Dette sker med henblik på at muliggøre fordelingen af over- eller underskud i et driftsfællesskab i forhold til de indskudte produktionsfaktorer. I den forbindelse overvejes det at fastsætte en maksimal grænse for forskellen mellem henholdsvis højeste og laveste indskud i fællesskabet.

Der vil endvidere blive fremsat forslag til ændring af lov om statsgaranti og rentetilskud m.m. ved udlån til yngre jordbrugere, der skal muliggøre, at deltagerne i driftsfællesskabet kan bevare ydede yngre jordbrugerlån, uanset at hele bedriften eller en overvejende del af den indgår i et driftsfællesskab. Desuden er det hensigten at justere de administrative bestemmelser på forbedringsstøtteområdet for at lette etablering af driftsfællesskaber.

5. Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Selveje og en bæredygtig udvikling af det primære landbrugserhverv i harmoni med de naturlige omgivelser skal fortsat være de væsentligste elementer i rammerne for landbrugets struktur.

Ud fra en samfundsmæssig interesse i at sikre en høj produktkvalitet og sundhedsmæssig standard forekommer tendensen til især i svine- og fjerkræsek-

toren at etablere meget store produktionsenheder ikke hensigtsmæssig.

Eventuelle sygdomsforekomster i store besætninger, som fordrer nedslagning, medfører stor økonomisk belastning både for forædlingsvirksomheden og producenten samt for staten i de tilfælde, hvor denne efter lovgivningen er erstatningspligtig.

Forslaget om at indføre en grænse på 500 DE for besætningen på den enkelte ejendom er samtidig et led i bestræbelserne på at bevare en alsidig ejendomsstruktur, som giver det bedst mulige grundlag for nyetablering og generationsskifte samt gode muligheder for optimal udnyttelse af de enkelte landbruges kvalifikationer og handlemuligheder. Besætningsgrænsen skal i øvrigt ses i sammenhæng med forslaget om adgang til at eje 3 landbrugsejendomme, som giver den enkelte jordbruger mulighed for at opbygge meget væsentlige produktioner i flere enheder.

Forslaget om krav til andel af egen jord og til arealer under flerårige kontrakter vil medvirke til at skabe mere stabile bedrifter, hvor der er sammenhæng mellem produktion og produktionsgrundlaget. Forslaget om minimumskrav til andelen af egen jord vil imidlertid, hvis kravet skal opfyldes med meget kort varsel, stille mange landmænd over for krav om investering i jord, som de ikke kan imødekomme. Der ville også være en risiko for en u hensigtsmæssig udvikling i priserne på jord. Det foreslås derfor, at reglerne for eksisterende bedrifter først får virkning efter en længere overgangsperiode. Hermed får jordbrugerne mulighed for en gradvis erhvervelse af den nødvendige jord. Det bemærkes hermed, at det forventes, at der i forbindelse med gennemførelsen af ophørsstøtteordningen vil blive udbudt ikke ubetydelige arealer, formentlig i størrelsesordenen 100.000 ha.

Forslaget medvirker til at hindre afvandringen fra landdistrikterne ved at forbedre mulighederne for, at ikke-landbrugere, der vælger at bo på landet, kan supplere arealet til beboelsejendomme op til 5000 m² uden landbrugspligt, ligesom muligheden for oprettelse af mindre landbrug til fritidsformål o.lign. forbedres.

Forslaget tilsigter at skabe det bedst mulige grundlag for dansk landbrugs fortsatte konkurrenceevne ved produktion af sunde varer af høj kvalitet.

6. Miljømæssige konsekvenser

Dansk landbrugs forhold til det omgivende miljø har i de senere år været omgivet af stadig større opmærksomhed. Vandmiljøplanen og handlingsplanen for en bæredygtig udvikling i landbruget har fastlagt

rammer for opbevaring, håndtering og udnyttelse af husdyrgødning m.v.

Lovforslaget indeholder en styrkelse af de miljømæssige aspekter af den jordbrugsmæssige drift, idet der bl.a. i overensstemmelse med tankerne i Brundtland-rapporten om sektormæssig varetagelse af miljøhensyn sker en præcisering af definitionen af forsvarelig erhvervmæssig drift i lovens § 7. Lovforslaget fastholder den gældende driftstilstand, hvorefter ekstensive produktionsformer, udtagning af jord m.v., især inden for rammen af EU's ordninger, anses for jordbrugsmæssig aktivitet, der opfylder kravene til forsvarelig erhvervmæssig drift.

De i forslaget forudsatte bestemmelser om begrænsning af besætningsstørrelser og krav til andelen af egen jord m.v. vil modvirke tendenser til koncentration af husdyrproduktion i meget store enheder, og bidrage til en bæredygtig udvikling med en større spredning af husdyrholdet og sikring af det nødvendige areal til udspredding af husdyrgødning.

7. Administrative og finansielle konsekvenser

De ændrede regler om fortrinsstilling medfører, at der vil blive tale om fortrinsstilling i et større antal sager end hidtil. Reglerne om besætningsstørrelser og andel af egen jord for husdyrbedrifter vil over en årrække kunne medføre et stigende ressourcebehov til tilsyn og kontrol i takt med implementeringen af regelsættet.

Med lovforslaget tilsigtes ikke ændring i den gældende opgavefordeling mellem tilsynsmyndighederne på jordbrugs- og miljøområdet.

Da lovforslaget ønskes fremsat nu, har der ikke været mulighed for at gennemføre forhandlinger om regulering af bloktilskud til amterne i forbindelse med jordbrugskommissionernes virksomhed. Sådanne forhandlinger vil blive optaget og eventuel regulering af bloktilskud vil blive medtaget på Finansministeriets kommende bloktilskudsaktstykke. Eventuelle øgede udgifter til Landbrugsministeriets administration af loven vil blive afholdt inden for Landbrugsministeriets rammer.

Præciseringen af kontrolreglerne i øvrigt fastsætter ikke nye opgaver, som ikke tidligere påhvilede kommuner og jordbrugskommissioner. Landbrugsministeren vil løbende følge administrationen blandt andet med henblik på rationalisering og forenkling af tilsyns- og kontrolopgavernes varetagelse som følge af etableringen af det generelle landbrugsregister.

8. Høring

Lovforslaget er forelagt Landbrugsrådet, De danske Landboforeninger, Dansk Familielandbrug,

Dansk Erhvervsjordbrug, Danmarks Landboudom, Dansk Erhvervsgartnerforening, Dansk Pelsdyravlerforening, Landsforeningen Økologisk Jordbrug, Foreningen Biodynamisk Jordbrug, Dansk Skovforening, De Danske Skovdyrkerforeninger, Landsforeningen af Landsbysamfund, Sammenslutningen af danske småøer, Danmarks Naturfredningsforening, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Advokatsamfundet, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Dansk Landbrugs Realkreditfond, Realkreditrådet, Den danske Landinspektørforening og Finansrådet.

Fristen for indgivelse af bemærkninger er sat til den 2. februar 1994.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at hjemlen til at fastsætte vejledende retningslinier efter lovens § 1, stk. 3, ændres til en hjemmel til at fastsætte bindende regler (i bekendtgørelsesform).

Ved fastsættelse af regler kan det bl.a. sikres, at der ved erhvervelse af arealer til offentlige formål tages hensyn til de berørte landbrugsejendommers drifts- og arronderingsforhold, herunder om der er behov for suppleringsjord for at opfylde krav til harmoni mellem besætning og jordtilliggende.

Der har endvidere vist sig at være behov for en mere fleksibel adgang for offentlige myndigheder til at forpagte landbrugsjord, f.eks. til forsknings- og forsøgsformål, hvilket efter de gældende regler ikke kan ske uden særskilt tilladelse.

Bestemmelsen kan ses i sammenhæng med, at det af Finansministeriets budgetvejledning 1992 fremgår, at statslige myndigheder ved dispositioner (køb, salg og forpagtning) vedrørende landbrugsarealer skal indhente en udtalelse fra Jordbrugsdirektoratet.

Regelfastsættelsen forudsætter som hidtil forhandling med miljøministeren og vedkommende fagminister.

Til nr. 2

Ændringen er en følge af, at Boligministeriet, Kort- og Matrikelstyrelsen, er i gang med en systematisk ajourføring af landbrugsnoteringen i matriklen, som forventes gennemført for hele landet inden udgangen af 1994. Herefter vil noteringen blive ajourført en gang om året, når vurderingsoplysningerne foreligger, samt i forbindelse med behandlingen af konkrete udstykningssager.

Den foreslåede ændring tager sigte på en forenkling af de gældende regler, hvorefter der som et led i tinglysningskontrollen kræves vurderingspåtegning fra kommunen for at sikre, at et samvurderet matr.nr. uden landbrugsnotering ikke afhændes og fraskilles en landbrugsejendom, uden at der sker udstykning. Når ajourføringen af landbrugsnoteringen er gennemført i matriklen, vil kravet efter udstykningsloven om den nævnte vurderingspåtegning på skødet blive overflødiggjort, og der vil således kunne opnås en forenkling af tinglysningsreglerne. Ændringerne i § 2 skal først træde i kraft, når Kort- og Matrikelstyrelsen har afsluttet den systematiske ajourføring af landbrugsnoteringen i matriklen, jf. forslaget § 2, stk. 2.

Parceller, der udstykkes fra en ejendom, vil normalt blive samvurderet med ejendommen indtil frasal. Hvis der ikke sker frasal inden 5 år, vil parcellen igen blive omfattet af landbrugspligten i medfør af stk. 3.

Fravigelse af disse regler kan i overensstemmelse med hidtil gældende praksis kun finde sted i særlige undtagelsestilfælde, jf. stk. 4.

Til nr. 3

Ved at lette adgangen til at fraskille arealer uden landbrugspligt gives der mulighed for udstykning til og supplerig af beboelsesejendomme (helårsboliger) på landet op til 5000 m² (1 td. land er 5516 m²). Hermed får den del af befolkningen, der vælger at bo på landet, mulighed for mere råderum omkring deres boliger.

Ved anvendelsen af bestemmelsen vil det normalt være en forudsætning, at den fremtidige beboelsesejendoms areal er sammenhængende, og at der ikke opstår en uhensigtsmæssig arrondering af jorderne til den afgivende landbrugsejendom.

Arealgrænsen på 5000 m² kan fraviges i medfør af § 4, stk. 1, nr. 3, når forholdene taler for det. Der kan således – som hidtil – godkendes større parceller, når der f.eks. er tale om en naturlig afgrænsning i marken i forhold til bestående skel m.v.

Til nr. 4

Der er alene tale om en redaktionel ændring.

Til nr. 5

Landbrugslovens krav om forsvarlig erhvervsmæssig drift omfatter også hensyntagen til husdyrsundheden og til natur og miljø. I den forbindelse foreslås transport af husdyrgødning begrænset til i almindelighed kun at kunne finde sted inden for en vejafstand på 10 km.

Det er hensigten efter forhandling med miljøministeren at fastsætte regler, hvorefter transport af husdyrgødning ud over afstande på 10 km som hovedregel kun kan finde sted ved leveringsaftaler til biogas-anlæg og lignende, eller hvor transporten finder sted med transportmidler, som ikke er til gene for den øvrige trafik, og som foregår under tilfredsstillende sikkerhedsmæssige, herunder veterinære, vilkår.

Det er hensigten at fastsætte en grænse for besætningsstørrelsen på den enkelte landbrugsejendom på 500 dyreenheder (DE). Grænsen kan eventuelt fraviges i særlige tilfælde, hvis produktionen etableres i flere enheder, der hver for sig ikke overstiger 500 DE, og hvis visse nærmere fastsatte vilkår til sikring mod smitterisiko m.v. opfyldes. Det bemærkes i den forbindelse, at i henhold til direktiv 85/337(EØF) om vurdering af større anlægs virkning på miljøet (VVM-direktivet) skal produktionsenheder i landbrugssektoren, der vil kunne påvirke miljøet væsentligt, også VVM-vurderes i henhold til planlovens regler herom.

Forslaget ændrer ikke reglerne om forholdet mellem besætningsstørrelse og udspretningsareal til husdyrgødning (harmonireglerne), der fastsættes af miljøministeren.

For husdyrbedrifters vedkommende påtænkes det derimod at stille krav til andelen af egen jord. Disse krav har et erhvervs- og strukturpolitisk sigte ved at skabe mere stabile bedrifter med et bedre forhold mellem produktion og produktionsgrundlag, ligesom de har betydning for etablering af bæredygtige jordbrugsbedrifter, hvor der skabes øget sikkerhed for disponering af husdyrgødning. Det er hensigten at fastsætte kravene efter en progressiv skala med følgende udformning:

For de første 120 DE skal producenten selv eje 25 pct. af den nødvendige jord til opfyldelse af harmonikravet. For det antal DE, der ligger i intervallet 121-250 DE, skal producenten herudover eje 60 pct. af det nødvendige harmoniareal. I intervallet 251-500 DE skal producenten derudover eje 75 pct. af det nødvendige harmoniareal. For bedrifter, der, jf. foranstående, opnår tilladelse til at have over 500 DE, vil der blive stillet krav om, at hele det nødvendige harmoniareal ejes af producenten.

For svinebrug betyder dette:

120 DE svarer til 70 ha. Heraf skal 25 pct. = 17,5 ha ejes.

250 DE svarer til 147 ha. Heraf skal 17,5 ha + 60 pct. af (147-70) ha = 63,5 ha ejes.

500 DE svarer til 294 ha. Heraf skal 63,5 ha + 75 pct. af (294-147) ha = 173,5 ha ejes.

Efter aftale med miljøministeren påregnes der foretaget ændringer i Miljøministeriets bekendtgørelse

nr. 1121 af 15. december 1992 (husdyrgødningsbekendtgørelsen), således at 1-årige forpagtningsaftaler og 1-årige aftaler om udspretning af husdyrgødning kan etableres for højst 35 ha. For den del af det nødvendige areal, der ikke ejes eller dækkes af 1-årige aftaler, skal det til enhver tid kunne dokumenteres, at husdyrproducenten kan disponere over det fornødne areal mindst 3 år frem i tiden.

For husdyrproduktion på forpagtede landbrugsejendomme, jf. lovens § 11, og husdyrproduktion, der er etableret i lejede bygninger på en landbrugsejendom, jf. lovens § 12, stk. 1, nr. 3 og 5, må kravet om egen jord ses i forhold til den pågældende ejendoms jordtilliggende, uanset at husdyrproduktionen forestås af en anden end ejeren af ejendommen.

Bestemmelserne i stk. 5, nr. 3 og 4, er en videreførelse af gældende regler og praksis.

Reglerne om grønne marker, sædskifte- og gødningsplaner m.v. er således udstedt dels med hjemmel i den gældende § 7, stk. 1, i landbrugsloven og dels med hjemmel i § 12, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven. Ved lovforslagets § 2 ophæves § 12, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven. Der henvises til kongelig resolution af 28. august 1992, jf. bekendtgørelse nr. 763 af 8. september 1992, hvorefter den nævnte hjemmel er overført til landbrugsministeren.

Reglerne om, at en landbrugsejendom skal drives på forsvarlig erhvervsmæssig måde har siden lovændringen i 1978 bl.a. været grundlag for at sikre en samordning mellem reglerne i landbrugsloven og zonenloven (nu planloven) ved en fastlæggelse af, hvorvidt en bebyggelse må anses som erhvervsmæssigt nødvendig for driften af en landbrugsejendom (lovforslag 1978, side 12 og 18). Disse regler vil fremover have hjemmel i stk. 5, nr. 4.

Med henblik på at sikre en forsvarlig og bæredygtig produktion på den enkelte ejendom er det endvidere hensigten at fastsætte regler om, at husdyrproduktion ikke kan etableres på ejendomme uden beboelsesbygning.

Ved bestemmelserne i stk. 5, nr. 3 og 4, tilsigtes der ikke ændringer i forhold til administrationen af Miljøministeriets lovgivning inden for miljøbeskyttelses-, naturbeskyttelses-, plan- og skovområdet.

I forbindelse med administrationen af bopælskravet ved erhvervelse af landbrugsejendomme har der vist sig behov for en præcisering af de krav, der må stilles til den bolig, hvorfra bopælskravet skal opfyldes, for at hindre misbrug af reglerne ved, at en erhverver af en landbrugsejendom sammenlægger et særskilt beliggende parcelhus, hvor den pågældende har bopæl, med den erhvervede landbrugsejendom. Udstykningsloven indeholder ikke regler, der kan hindre en sådan sammenlægning, uanset afstand,

f.eks. sammenlægning af et parcelhus med en landbrugsejendom der ligger i en afstand på adskillige km. Bestemmelsen i det foreslåede stk. 5, nr. 5, giver hjemmel til præcisering af hidtil gældende praksis, hvorefter beliggenhedsforholdene bl.a. vurderes på baggrund af reglerne om udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme.

Regler om forsvarlig drift, hvori der indgår miljømæssige hensyn, fastsættes efter forhandling med miljøministeren, lige som hidtidig praksis med hensyn til høring af jordbrugets organisationer vil blive opretholdt.

Eksisterende lovlig husdyrproduktion efter de hidtil gældende regler kan fortsætte i en overgangsperiode. Det er hensigten at give eksisterende bedrifter en frist på 3 år fra lovens ikrafttræden til at opfylde de nye krav til flerårige kontrakter om arealer til udsprengning af husdyrgødning på anden ejendom og en frist på ikke under 6 år fra lovens ikrafttræden til at opfylde krav til andelen af egen jord for de bedrifter, der ikke allerede opfylder dette krav. Det bemærkes i denne forbindelse, at gennemførelse af EU's ophørsordning i Danmark og udnyttelse af de væsentligt øgede ressourcer til jordfordeling forventes at øge omfanget af jord til rådighed for supplering af eksisterende bedrifter og dermed bedriftens mulighed for at øge andelen af egen jord over en flerårig periode og i en takt, der skulle gøre det muligt at undgå uønskede påvirkninger af prisen på landbrugsjord.

Til nr. 6

Redaktionel ændring.

Til nr. 7

Det foreslås, at det i bestemmelsen i lovens § 8, stk. 4, om fraskillelse af bygninger på landbrugsejendomme, der ejes og drives sammen, præciseres, at adgangen til at erhverve mere end to landbrugsejendomme ikke giver adgang til at fraskille bygningerne på mere end én ejendom. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 3, nr. 5.

Til nr. 8

Redaktionel ændring. Den foreslåede nye formulering af § 11, stk. 2, har til hensigt at tydeliggøre bestemmelserne.

Til nr. 9-15 (lovens § 13)

Reglerne om sammenlægning af landbrugsejendomme i lovens § 13 foreslås – som nævnt i de almindelige bemærkninger – ændret, således at muligheden for at »bygge sig til jord« fjernes. Endvidere

sker der en styrkelse af fortrinsstillingen til suppleringsjord for jordbrugere, der ejer under 70 ha.

Ved supplerling af en landbrugsejendom, hvorved ansøgeren efter sammenlægningen vil komme til at eje mere end 70 ha, skal der tages stilling til, om der er naboer, der har ønske om suppleringsjord, og som opfylder betingelserne for en fortrinsstilling, jf. stk. 3 og 4. Det samme gælder ved tilkøb af yderligere en ejendom efter reglerne i forslaget § 16, stk. 3, jf. § 18, stk. 6 og 7.

Reglerne i § 13, stk. 3, giver mulighed for, at alle jordbrugere, der ejer en bedrift på under 70 ha, kan gøre en fortrinsstilling gældende, hvis suppleringsjorden – som hidtil – ligger inden for en vejafstand på 1 km, og jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med den pågældende ejendom.

Det er således ikke længere en betingelse for at opnå fortrinsstilling, at den pågældende har en animalsk produktion eller en specialproduktion, hvor der er behov for suppleringsjorden for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende.

Andre jordbrugere, f.eks. ejeren af en planteavlbedrift eller et fritidslandbrug, kan også gøre en fortrinsstilling gældende. Det er dog en forudsætning, at de pågældende opfylder betingelserne for erhvervelsen af den supplerede ejendom, herunder bopælskravet og et eventuelt uddannelseskrav, jf. forslaget § 13, stk. 2, nr. 3, litra a. En person, der ejer et fritidslandbrug på f.eks. 5 ha, og som ikke opfylder uddannelseskravet, vil således alene kunne gøre en fortrinsstilling gældende til suppleringsjord, hvorved ejendommen suppleres op til 30 ha, jf. lovens § 16, stk. 1, nr. 6.

Ved lov nr. 1106 af 22. december 1993 om ophørsstøtte til jordbrugere er der endvidere indføjet en ny bestemmelse (ny § 13, stk. 4), hvorefter den, der ønsker at gøre en fortrinsstilling gældende over for arealer, der frigøres efter reglerne i ophørsordningen, tillige skal opfylde betingelserne til overtagere efter ophørsordningen.

Der sker også en styrkelse af fortrinsstillingen ved, at den primære køber kun kan tilsidesætte fortrinstitte, hvis suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne. Den primære køber kan heller ikke tilsidesætte naboer, der har behov for suppleringsjord for at skabe harmoni i en bedrift mellem husdyrhold og jordtilliggende eller i en specialproduktion, jf. forslaget § 13, stk. 5.

Hvis den primære ansøger selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende, og suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på

ansøgerens ejendom, kan en nabo således kun gøre en fortrinsstilling gældende i det omfang, den pågældende har et aktuelt behov for arealet for at skabe harmoni mellem husdyrhold og jordtilliggende eller i en specialproduktion, jf. forslagens stk. 5.

Bestemmelsen tilgodeser hensyn til behovet for, at husdyrproducenter har mulighed for at erhverve eventuelt manglende areal for at skabe harmoni i bedriften, ligesom der lægges vægt på en hensigtsmæssig arrondering.

Ved vurderingen af suppleringsbehovet sker der samtidig en ændring, således at muligheden for at »bygge sig til mere jord« fjernes, idet der både ved den primære ansøger og naboer, der ønsker en fortrinsstilling, skal tages udgangspunkt i det aktuelle behov, beregnet på grundlag af bestående husdyrhold, bygninger og anlæg m.v.

Den primære ansøger skal således ikke længere kunne foretage suppleringsjord på grundlag af en nært forestående besætningsudvidelse, når der er naboer, der ønsker en fortrinsstilling til suppleringsjord. Vurderingen af, om der er tale om et aktuelt behov for suppleringsjord, skal herefter – både ved den primære ansøger og ved de fortrinsberettigede – ske på grundlag af husdyrhold, bygninger og anlæg m.v. på tidspunktet for erhvervelsen, medmindre der er tale om ganske særlige forhold, f.eks. en midlertidig reduktion ved besætnings sygdom eller nyetablering på en ejendom, hvor besætningen bringes op på samme niveau som tidligere.

Fortrinsstillingen for bedrifter med en væsentlig specialproduktion, f.eks. gartnerier, planteskoler, bærproduktion, frugtplantage, m.v., opretholdes i øvrigt uændret inden for reglerne i forslagens stk. 5, nr. 3.

Det præciseres endvidere i fortrinsreglerne, jf. forslagens stk. 3, nr. 4, at det er en forudsætning for at opnå en fortrinsstilling, at den pågældende ejer vil erhverve jorden til en pris, der svarer til sædvanlig handelspris for landbrugsjord af tilsvarende bonitet i området. Hvis parterne ikke kan blive enige, kan den pris, der er afgørende for fortrinsstilling, fastsættes af jordbrugskommissionen. Kommissionen kan også bestemme størrelsen og den nærmere afgrænsning af det areal, der omfattes af fortrinsreglerne.

Der er – som hidtil – alene tale om en fortrinsstilling og ikke en fortrinsret til suppleringsjord. Hvis der er konstateret en fortrinsstilling, kan ejeren af den pågældende ejendom således frit vælge at afhænde ejendommen til anden side.

Ved harmonireglerne og reglerne om fortrinsstilling kan udtagne arealer ikke danne grundlag for køb af suppleringsjord, uanset at der ikke må udspredes husdyrgødning på braklagte arealer. Dette

har baggrund i, at der ved de gældende udtagningsordninger (braklægning, arealstøtte m.v.) er tilvejebragt en fleksibilitet, hvorved husdyrproducenter dels under nærmere angivne betingelser kan overføre udtagningsforpligtelsen til anden ejendom, dels frit kan vælge at udlægge de braklagte arealer på jorder, der ejes, eller på jorder, der tilforpagtes til samdrift.

Udtagne arealer kan heller ikke danne grundlag for tilforpagtning og samdrift ud over begrænsningerne i lovens § 9, stk. 1, nr. 2.

Det bemærkes, at reglerne om fortrinsstilling til suppleringsjord herefter har samme indhold, hvad enten der er tale om erhvervelse med henblik på sammenlægning efter reglerne i § 13 eller med henblik på erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom efter reglerne i forslagens § 16, stk. 3, jf. § 18, stk. 6 og 7. Fortrinsstillingen indtræder således i begge situationer, når en ansøger vil komme til at eje mere end 70 ha.

Administrationen af reglerne om fortrinsstilling forudsættes som hidtil at finde sted i forbindelse med annoncering i lokale aviser, hvor der gives en frist på 4 uger til at gøre en fortrinsstilling gældende over for den ansøgte jordomlægning.

Med henblik på at forenkle jordbrugskommissionens behandling af jordfordelingssager efter jordfordelingsloven er det hensigten at fastsætte bestemmelser om, at den annoncering af igangsættelsen af en jordfordelingssag, der er forudsat i jordfordelingsloven, skal udformes således, at den samtidig tjener som fornøden annoncering efter eventuelle naboer med fortrinsstilling.

Fortrinsreglerne finder ikke længere anvendelse i situationer, hvor der er tale om sammenlægning af landbrugsejendomme, som den pågældende ansøger i forvejen er lovlig ejer af.

Til de øvrige bestemmelser i § 13

Den gældende arealgrænse på 125 ha i § 13, stk. 1, foreslås på baggrund af reglerne om udtagning af landbrugsjord (braklægning, arealstøtte m.v.) forhøjet til 150 ha.

Udtagne arealer kan ikke danne grundlag for køb af suppleringsjord ud over arealgrænsen på 150 ha med henblik på at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende. Ved beregningen af suppleringsjordsbehov efter harmonireglerne sker der samtidig en ændring, således at det ikke længere er muligt at »bygge sig til mere jord«, jf. bemærkningerne ovenfor om bestemmelserne i § 13, stk. 3-5, om fortrinsreglerne.

Den nye formulering af § 13, stk. 2, nr. 3, litra a, skal tydeliggøre de hidtil gældende regler samtidig

F. t. l. vedr. landbrugsejendomme

med, at der sker en lempelse, hvorefter der gælder samme regler ved supplering af landbrugsejendomme med og uden bygninger.

Ændringen af § 13, stk. 2, nr. 3, litra b, er en konsekvens af, at der ved lovforslaget åbnes mulighed for at erhverve 3 landbrugsejendomme (forslagets nr. 17).

Ved ændringen af dispensationsbestemmelserne, jf. forslaget § 13, stk. 7, ophæves de hidtil gældende regler, hvorefter afstandsgrænsen kan fraviges indtil 3 km, medmindre særlige forhold taler imod det («bæltebestemmelsen»). Afstandsgrænsen på 2 km kan herefter kun fraviges efter en konkret vurdering, når forholdene taler for det, f.eks. i områder, hvor der er stor afstand mellem jorder og landbrugsbygninger, og hvor der ikke er andre, bedre beliggende landbrugsejendomme, der har behov for suppleringsjord, og som opfylder de generelle betingelser for supplering i lovens § 13, stk. 1 og 2.

Ændringen skal modvirke nedlægnings af ejendomme, der ikke indgår i en hensigtsmæssig tilpasning af ejendomsstrukturen og jordarrangeringen. Behovet for bedriftsudvidelse vil herefter kunne imødekommes ved adgangen til at erhverve op til 3 landbrugsejendomme (forslagets nr. 17).

Til nr. 16

Oprettelse af mindre landbrug, der drives som fritids- eller hobbylandbrug, kan medvirke til at styrke livet på landet.

På baggrund heraf præciseres det i § 14, stk. 2, at tidligere nedlagte landbrug – som hidtil – kan suppleres, typisk med henblik på fritidslandbrug, og oprettes som nye selvstændige landbrugsejendomme. Samtidig udvides reglerne, således at også fritliggende beboelsesejendomme kan suppleres op over 2 ha og oprettes som nye selvstændige landbrugsejendomme.

Det vil ved anvendelsen af bestemmelserne være en forudsætning, at jorderne grænser til bygningslodden, og at der findes fornødne beboelses- og driftsbygninger, således at der ikke umiddelbart er behov for at opføre nye bygninger. Det er ligeledes en forudsætning, at den pågældende opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom efter lovens § 16, herunder bopælskravet, at den pågældende og dennes ægtefælle og børn under 18 år ikke i forvejen er ejer af en anden landbrugsejendom, samt at der ikke er naboer, der har behov for og ønske om suppleringsjord for at skabe harmoni i bedriften mellem dyrehold og jordtilliggende eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med specialproduktion, jf. reglerne i lovens § 13, stk. 3-5.

Der er her tale om en lempelse af de hidtil gældende regler, hvorefter der bl.a. skulle tilgodeses et bredere suppleringsjordsbehov efter lovens § 13, stk. 1 og 2.

Det er hensigten, at der fastsættes regler for administrationen, hvorefter der kan stilles krav om annoncering om suppleringsjordsbehov, hvis der er tale om supplering med arealer, der på grund af deres størrelse og beliggenhed m.v., skønnes at kunne have interesse for eventuelle naboer, der opfylder betingelserne for en fortrinsstilling til suppleringsjord.

Til nr. 17-24

Som et led i hensigten om at modvirke dannelsen af større areal- og husdyrkoncentrationer på de enkelte ejendomme og at sikre bevarelsen af flere selvstændige enheder, foreslås der indført adgang til at erhverve op til 3 landbrugsejendomme.

Bestemmelsen tilsigter blandt andet at give landmænd, der har nået grænsen for de allerede ejede ejendomes udnyttelse til husdyrproduktion, og som ønsker at udvide den samlede bedrift med endnu en husdyrproduktionsenhed, mulighed herfor. Lempelsen gælder også for landmænd, der ikke har husdyrproduktion.

Det er en betingelse, at erhververen opfylder de sædvanlige erhvervesbetingelser i lovens § 16.

For erhvervelse af ejendom nr. 3 gælder der de samme regler som for ejendom nr. 2 med hensyn til afstand og fortrinsstilling m.v., ligesom det sikres, at erhvervelse af en landbrugsejendom uden bygninger ikke kan finde sted, hvis erhververen i forvejen er ejer af en bygningsløs landbrugsejendom.

Den foreslåede ændring i § 18, stk. 5, nr. 2, er en redaktionel ændring, der alene skal tydeliggøre, at der ikke er tale om begrebet »uhensigtsmæssig ejendomsfordeling«, som det er defineret i lovens § 13, stk. 2, nr. 3.

De foreslåede bestemmelser i § 18, stk. 6 og 7, svarer til fortrinsreglerne ved køb af suppleringsjord i § 13.

Til nr. 25

Forslaget tilsigter at sikre, at alle anpartshaverne reelt deltager i den daglige drift, og at modvirke misbrug af reglerne.

Hvis en anpartshaver opfylder kravet om at deltage i den daglige drift, men har fast bopæl mere end 10 km fra ejendommen, kan jordbrugskommissionen dispensere fra afstandskravet, når forholdene taler for det.

Til nr. 26

Redaktionel ændring

Til nr. 27

Forslaget tilsigter at tydeliggøre, at landmanden skal have en reel indflydelse i selskabet. Samtidig præciseres ordlyden af bestemmelserne om indsigt i vedtægter m.v., herunder kontrolhjemlen.

Bestemmelsen blev indført ved ændringen af landbrugsloven i 1989. Det var ved lovforslaget forudsat, at erfaringerne med disse nye ejerformer skulle vurderes, og ændringer eventuelt foreslås, når der ud over enkeltmandsejede selskaber og familieselskaber er registreret 500 aktie-/anpartsselskaber som adkomsthavere på landbrugsejendomme.

Der er nu registreret ca. 380 selskaber, hvoraf ca. 250 er enkeltmandsejede eller familieselskaber, hvorfor der alene er etableret ca. 130 af de nævnte 500 selskaber.

Det følger af ordlyden i stk. 1, at landmanden i selskabet skal eje aktier eller anparter, som umiddelbart i kraft af den stemmeret, der er tillagt de pågældende aktier eller anparter, repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet.

For så vidt angår aktieselskaber maksimerer aktieselskabslovens § 67 (lovbekendtgørelse nr. 616 af 19. juli 1993) muligheden for forskel i stemmевægt til 1:10. Det betyder, at landmanden i et aktieselskab, der erhverver en landbrugsejendom i medfør af landbrugslovens § 20, altid må være i besiddelse af mindst lidt over 9 % af aktiekapitalen, idet kravet om besiddelse af aktier, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet, ellers ikke kan opfyldes.

Vedrørende anpartsselskaber forholder det sig derimod således, at der efter anpartsselskabsloven (lovbekendtgørelse nr. 617 af 19. juli 1993) ingen begrænsninger er i muligheden for forskel i stemmевægt. Det er således lovligt også efter landbrugslovens § 20, at der i anpartsselskabet er anparter helt uden stemmeret. Der er da også registreret anpartsselskaber, hvor landmanden har flertallet af stemmerne i selskabet, men alene ejer en meget lille del af selskabets anparter.

Forslaget om, at landmanden skal eje mindst 10 % af aktierne eller anparterne, skal medvirke til at underbygge kravet om landmandens indflydelse i selskabet således, at landmanden ud over at have flertallet af stemmerne, også skal eje en ikke ubetydelig del af selskabets aktier eller anparter.

Henvisningen til, at den indtrædende landmand, hvis han i forvejen er lovlig ejer af ejendommen, skal opfylde landbrugslovens §§ 16, 17 og 17 a eller 18, er alene en præcisering af, at også landmænd, der ved en tilladelse har opnået dispensation fra de alminde-

lige erhvervsbetingelser, kan indtræde som landmand i disse selskaber.

Bestemmelsen, hvorefter landmanden fremover skal eje mindst 10 % af aktierne eller anparterne, har ingen indflydelse på de selskaber, der lovligt har erhvervet landbrugsejendomme før lovens ikrafttræden. Disse selskaber er fortsat lovligt ejere af de respektive landbrugsejendomme, selvom den landmand, der er indtrådt før bestemmelsens ikrafttræden, ejer under 10 % af aktierne eller anparterne.

Indtræder en ny landmand i disse selskaber, er indtrædelsen imidlertid omfattet af de foreslåede regler, jf. forslaget § 3, stk. 3, og selskabets fortsatte lovlighed forudsætter, at den indtrædende landmand opfylder de på indtrædelsestidspunktet gældende regler, herunder eksempelvis ejerskab af mindst 10 % af aktierne eller anparterne.

Der er ikke søgt indført nogen begrænsning i selskabsdeltagernes adgang til at indgå aktionær- eller anpartshaveroverenskomster. Dette kan fortsat ske i det omfang, overenskomsterne ikke strider mod lovgivningen, herunder de hensyn, der ligger bag landbrugslovens § 20. Den aftalefrihed gælder også for bestemmelser i selskabets vedtægter, som regulerer forholdet mellem parterne.

Lovligheden af bestemmelser i vedtægter om, at andre aktionærer har ret til at erhverve landmandens aktier, må som hidtil forudsætte, at fristen for overtagelse af landmandens aktier er mindst 6 måneder. Der henvises i den forbindelse til aktieselskabslovens § 20 a.

I det tilfælde, at der fastsættes indløsningsbestemmelser ved aktionær- eller anpartshaveroverenskomster, bør fristen for overtagelse af landmandens aktier/anparter ligeledes være mindst 6 måneder.

Med henblik på kontrol og vurdering af ordningen, såvel i forbindelse med erhvervelse som ved den løbende kontrol, er hjemlen herfor i stk. 3 præciseret.

Til nr. 28

Redaktionel ændring

Til nr. 29-30

Med henblik på tilrettelæggelse af en hensigtsmæssig kontrol- og tilsynsvirksomhed gives der mulighed for, at de amtskommunale myndigheder skal kunne indberette konstaterede ulovlige forhold.

Til nr. 31

Redaktionel ændring som følge af, at Danske Husmandsforeninger har skiftet navn til Dansk Familielandbrug.

Til nr. 32

Det præciseres, at de myndigheder, der tillægges beføjelser efter loven, skal udøve kontrol med overholdelse af loven og i den forbindelse have mulighed for at udøve kontrol ved at foretage besigtigelse.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er i overensstemmelse med tilsvarende bestemmelser i anden lovgivning under Landbrugsministeriet.

Til nr. 33

Der er tale om en konsekvensændring. Ved administrationen har der vist sig behov for, at overtrædelse af erhvervsreglerne i § 17 (arv) og § 17 a (familiehandel) medtages under bestemmelserne i § 33, stk. 1, idet overtrædelse af disse bestemmelser hidtil har skullet behandles som overtrædelser af § 16.

Til § 2

Konsekvens af forslagets § 1, nr. 5, hvorved en bestemmelse svarende til § 12, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven indsættes i landbrugslovens § 7. Det bemærkes, at landbrugsministeren ved kongelig resolution af 28. august 1992, jf. bekendtgørelse nr. 763 af 8. september 1992, har fået overført den bemyndigelse, der er indeholdt i § 12, stk. 1, i miljøbeskyttelsesloven, og som omhandler udstedelsen af regler om grønne marker samt regler om gødnings- og sædskifteplaner.

Til § 3

I stk. 1 fastsættes lovens ikrafttræden til den 1. september 1994.

Bestemmelsen i lovens § 7, stk. 5, træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende. Det er tanken, at der umiddelbart efter ikrafttrædelsen og efter forhandlinger med miljøministeren og landbrugsorganisationerne fastsættes bestemmelser som omtalt under forslagets nr. 5.

Ændringerne i lovens § 2 bør først træde i kraft, når Kort- og Matrikelstyrelsen har afsluttet den systematiske ajourføring af landbrugsnoteringen i matriklen, jf. bemærkningerne til forslagets nr. 2.

I stk. 3-6 findes de fornødne overgangsbestemmelser m.v.

Lovforslaget indeholder på visse områder lempelser, medens der på andre områder, herunder fortrinsreglerne, hvor der er tale om parter med modstridende interesser, er tale om en skærpelse.

Ansøgninger, der hviler på retshandler, indgået før lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende regler, jf. forslagets stk. 3.

I situationer, hvor der er tale om ansøgninger, der ikke hviler på en retshandel, f.eks. hvor ansøgeren i forvejen er ejer af landbrugsejendomme, der ønskes sammenlagt, eller hvor der er tale om fraskillelse af bygninger efter lovens § 8, stk. 4, gælder reglerne i forslagets stk. 4.

Stk. 5 og 6 er uændret i forhold til reglerne i § 5, stk. 6 og 7, i ændringsloven fra 1989 (lov nr. 381 af 7. juni 1989), idet bestemmelserne fastslår, at lovligt bestående forhold kan opretholdes.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. § 1, stk. 3, ændres »vejledende retningslinier« til: »regler«, og i nr. 2 indsættes efter »erhvervelse«: »og forpagtning«. I § 1, stk. 5, udgår »retningslinier og«.

§ 1. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte vejledende retningslinier for

1. inddragelse af landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål,
2. offentlige myndigheders erhvervelse af landbrugsjord og
3. forsvarlig udnyttelse af landbrugsjorderne.

Stk. 4. ---

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 omhandlede retningslinier og regler fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med miljøministeren og vedkommende fagminister.

2. I § 2, stk. 2, udgår 2. og 3. punktum, og der indsættes som nyt stk. 3 og 4:

»Stk. 3. Landbrugsministeren lader på grundlag af den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi foretage notering af landbrugspligt på arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen, er vurderet under ejendommen. Der ses dog bort fra arealer, der er tilladt fraskilt ejendommen inden for de seneste 5 år.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fravige reglerne i stk. 3, når særlige forhold taler for det.«

§ 2. ---

Stk. 2. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som en landbrugsejendom. Medmindre landbrugsministeren i særlige tilfælde fritager herfor, henregnes til en landbrugsejendom tillige

arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen ved den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi er vurderet under ejendommen. Der bortses dog fra arealer, der er tilladt fraskilt ejendommen efter 1. april 1980.

3. I § 4, stk. 1, nr. 2, ændres »normalt ikke overstiger 2000 m²« til: »ikke overstiger 5000 m²«.

§ 4. Landbrugsministeren kan tillade op hævelse af landbrugspligt på en landbrugsejendom eller på en del af en landbrugsejendom ved udstykning. Tilladelsen kan i almindelighed forventes meddelt,

1. når jorden i nær fremtid kan påregnes inddraget til udbygning af bysamfund med boliger, arbejdspladser m.m., til offentlige formål eller til sommerhusbebyggelse m.m., og jorden ligger i byzone, i sommerhusområde eller i områder af landzone, som i en endeligt vedtaget eller godkendt lokalplan er udlagt til de nævnte formål,
2. når jorden i nær fremtid kan påregnes anvendt til bebyggelse m.v., og parcellen normalt ikke overstiger 2.000 m²,
3. når særlige forhold taler herfor.

Stk. 2. ---

4. I § 5 ændres »§ 13, stk. 6« til: »§ 13, stk. 8«.

§ 5. Landbrugsministerens tilladelse til op hævelse af landbrugspligt og til omlægning af jorder mellem landbrugsejendomme samt reglerne i medfør af § 4, stk. 7, og § 13, stk. 6, er grundlaget for forandringer i matriklens notering af ejendomme som landbrugsejendomme.

5. § 7 affattes således:

»§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne, jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10.

Stk. 2. Ejendommen skal drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige udnyttelsesmuligheder, husdyrsundhedsmæssige forhold samt til natur og miljø.

Stk. 3. Transport af husdyrgødning ud over en vejafstand på 10 km fra produktionsanlægget kan kun finde sted efter regler, der fastsættes af landbrugsministeren.

Stk. 4. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen, eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jf. § 18 b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for enhvervelsen.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for landbrugsejendommens forsvarlige drift, herunder om

- 1) maksimum for dyrehold på den enkelte ejendom,
- 2) krav til andel af egen jord for bedrifter med husdyrhold,
- 3) jordens dyrkningsmæssige anvendelse med henblik på at beskytte vandløb, søer og havet samt grundvandet og jorden mod forurening med næringsstoffer,
- 4) opførelse af nye bygninger og anlæg på en landbrugsejendom, og
- 5) størrelse, beliggenhed og karakter af den bolig, hvorfra bopælskravet skal opfyldes.

Stk. 6. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1, 3 og 4.

§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne, jf. dog § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 1 og 2, og § 10. Ejendommen skal drives på forsvarlig erhvervsmæssig måde. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne regler for landbrugsejendommens forsvarlige erhvervsmæssige drift.

Stk. 2. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejen-

dommen, jf. § 18 b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for erhvervelsen.

Stk. 3. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 2. En sådan dispensation kan bl.a. betinges af, at ejendommen eller ejendommens jorder bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år.

6. I § 7 b udgår »hønseri, kyllingefarm, anderi,« og »svinefarm,«.

§ 7 b. Kravet i § 7 om, at en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig erhvervsmæssig måde, er ikke til hinder for, at der på en landbrugsejendom drives hønseri, kyllingefarm, anderi, pelsdyrfarm, svinefarm, hestestutteri, biavl, dambrug, ålebrug el. lign., såfremt sådan virksomhed indgår som et led i ejendommens jordbrugsmæssige udnyttelse.

7. I § 8, stk. 4, indsættes efter 1. punktum:

»Der kan dog kun fraskilles bygninger på én af de samdrevede ejendomme.«

§ 8. ---

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i § 7, stk. 1, kan bygningerne på en landbrugsejendom fraskilles uden krav om opførelse af ny beboelse, hvis ejendommen ejes og drives lovligt sammen med en anden landbrugsejendom med beboelsesbygning. Efter fraskillelsen må der ikke uden landbrugsministerens tilladelse opføres nye bygninger på ejendommen, og den skal ejes og drives lovligt sammen med en landbrugsejendom med beboelsesbygning. Ved ejerskifte skal ejendommen afhændes til sammenlægning eller til samdrift med en landbrugsejendom med beboelsesbygning.

Stk. 5. ---

8. § 11, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis forpagtningen sker til et fællesskab, der opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 1-3, eller til et selskab, der opfylder betingelserne i § 20, stk. 1. Er forpagteren i forvejen ejer eller forpagter af en anden landbrugsejendom, skal betingelserne i

§ 9, stk. 1, jf. stk. 2, være opfyldt, uanset om der finder samdrift sted.«

§ 11. ---

Stk. 2. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan endvidere ske uden landbrugsministerens tilladelse,

- 1) hvis forpagtningen sker til et fællesskab eller et selskab, der opfylder betingelserne for erhvervelse af ejendommen efter § 18 a, stk. 2, eller § 20, stk. 1, bortset fra begrænsningen for antal ejendomme, jf. dog nr. 2, og
- 2) hvis antallet af de ejendomme eller dele af ejendomme, som det pågældende fællesskab eller selskab ejer eller forpagter, ikke overstiger begrænsningen i § 9, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2. Begrænsningen gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 3. ---

9. I § 13, stk. 1, ændres »125 ha« til: »150 ha«.

10. § 13, stk. 2, nr. 3, *litra a*, affattes således:

»a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, § 18 a, stk. 2 og 3, og § 20, stk. 1, idet der dog ses bort fra bestemmelserne om afstand og antal ejendomme, eller«.

11. I § 13, stk. 2, nr. 3, *litra b*, ændres »250 ha« til: »450 ha«, og sidste punktum udgår.

12. § 13, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Hvis ansøgeren efter sammenlægningen vil komme til at eje mere end 70 ha, kan landbrugsministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har ønske om suppleringsjord,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje mere end 70 ha,
- 4) den pågældende ejer vil erhverve jorden til en pris, der svarer til sædvanlig handelspris for landbrugsjord af tilsvarende bonitet i området, og som, hvis der ikke kan opnås enighed herom mellem parterne, fastsættes af landbrugsministeren, og

5) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.«

13. I § 13, stk. 4, ændres »nr. 1-4« til: »nr. 1-5«.

14. I § 13 indsættes efter *stk. 4* som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende, og suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på ansøgerens ejendom, kan sammenlægning dog kun nægtes efter stk. 3, jf. stk. 4, hvis den, der ønsker fortrinnsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«

Stk. 5-7 bliver herefter *stk. 6-8*.

15. § 13, stk. 6, der bliver *stk. 7*, affattes således:

»*Stk. 7.* Landbrugsministeren kan tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.«

§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der fraskilles en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 125 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 2. Tilladelse efter stk. 1 til sammenlægning kan meddels, hvis

- 1) de jorder, der ønskes sammenlagt, ligger hensigtsmæssigt for samlet drift fra ejendommens bygninger, ved dyrkningsjorden inden for en vejafstand på 2 km,
- 2) en ejendoms jorder ikke vil blive opdelt på uheldig måde for driften og
- 3) der ikke ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling,
  - a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder betingelserne for erhvervelse af den supplerede ejendom, jf. § 16, stk. 1 og 2, § 18 a, stk. 2, og § 20, stk. 1, eller
  - b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år vil blive ejer af mere end 250 ha. Arealgrænsen gælder dog ikke i

det omfang, ansøgeren har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

Stk. 3. Hvis det samlede areal efter sammenlægningen vil overstige 70 ha og ansøgeren ikke selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften, kan landbrugsministeren nægte sammenlægning, når

- 1) ejeren af en nærliggende landbrugsejendom har behov for suppleringsjord for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion,
- 2) suppleringsjorden ligger inden for en vejafstand på 1 km fra bygningerne på den i nr. 1 nævnte ejendom,
- 3) den pågældende ejer efter sammenlægningen ikke vil komme til at eje mere end 70 ha og
- 4) jorderne i øvrigt kan tillades sammenlagt med denne ejendom, jf. stk. 2.

Stk. 4.) Hvis suppleringsjorden, jf. stk. 3, er frigjorte arealer efter reglerne i lov om oplysningstilstand til jordbrugere, skal ejeren af en nærliggende landbrugsejendom, der opfylder betingelserne i stk. 3, nr. 1-4, tillige opfylde betingelserne til overtagere efter lov om oplysningstilstand til jordbrugere.

Stk. 5.) Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke skovarealer, der er pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende.

Stk. 6.) Landbrugsministeren kan

- 1) fravige afstandsgrænsen på 2 km i stk. 2, nr. 1, indtil 3 km og
- 2) tillade sammenlægning i videre omfang end efter stk. 1-3.

Stk. 7.) Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at udstykning og sammenlægning af landbrugsejendomme kan ske uden tilladelse efter stk. 1 i forbindelse med matrikulære forandringer.

16. I § 14 indsættes som *stk. 2:*

»*Stk. 2.* Landbrugsministeren kan tillade, at tidligere nedlagte landbrugsejendomme og fritliggende beboelsesejendomme suppleres og oprettes som nye selvstændige landbrugsejendomme.«

§ 14. Landbrugsministeren kan tillade udstykning af en landbrugsejendom med henblik på oprettelse af nye selvstændige landbrugsejendomme, jf. § 8, stk. 3 og 4.

17. § 16, *stk. 3*, affattes således:

»*Stk. 3.* Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer eller medejer af,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede eller medejede landbrugsejendomme overstiger 30 ha,
- 4) ejendommens jorder ligger inden for en vejafstand på 10 km fra den ejendom, hvor ejeren bor, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1,
- 5) højst én af de efter erhvervelsen ejede landbrugsejendomme er uden bygninger, jf. § 8, stk. 4, 6 og 7, og
- 6) det samlede areal af de efter erhvervelsen ejede og medejede landbrugsejendomme ikke overstiger 70 ha.«

18. I § 16, *stk. 4*, ændres »§ 13, stk. 5« til: »§ 13, stk. 6«.

§ 16. ---

Stk. 3. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 5 og 6, hvis de to ejendommers areal tilsammen overstiger 30 ha,
- 4) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 10 km regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og

5) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 70 ha.

Stk. 4.¹⁾ Ved arealgrænserne i stk. 1-3 medregnes ikke de i § 13, stk. 5, anførte arealer.

19. I § 17 a, stk. 1, nr. 3, ændres »mere end 2 landbrugsejendomme« til: »mere end tre landbrugsejendomme«.

§ 17 a. Uanset bestemmelserne i § 16 kan adkomst på en landbrugsejendom overdrages til ejerens ægtefælle eller til en person, der er beslægtet med ejeren i ret op- eller nedstigende linie, hvis:

- 1) overdrageren eller dennes ægtefælle har haft lovlig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
- 2) erhververen er fyldt 18 år,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle og børn under 18 år efter erhvervelsen ikke tilsammen vil være ejer eller medejer af mere end 2 landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af De Europæiske Fællesskabers regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 5) erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 2. ---

20. I § 18, stk. 3, ændres »mere end 2 landbrugsejendomme« til: »mere end tre landbrugsejendomme«.

21. I § 18, stk. 5, nr. 2, ændres »ejendomsfordeling« til: »ejendomsstruktur«.

22. § 18, stk. 6, affattes således:

»*Stk. 6.* Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en eller to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af ejendommen og de i forvejen ejede ejendomme overstiger 70 ha, og ejeren af en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 3 og 4, har ønske om suppleringsjord.«

23. I § 18 indsættes som stk. 7:

»*Stk. 7.* Hvis ansøgeren selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende, gælder fortrinsstillingen kun, hvis den, der ønsker fortrinsstilling, har behov for arealet for at skabe harmoni i en bedrift med en væsentlig animalsk produktion eller for at skabe et passende forhold mellem produktionsanlæg og jordtilliggende i en bedrift med en væsentlig specialproduktion.«

§ 18. ---

Stk. 3. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse til, at en person erhverver midlertidig adkomst på mere end to landbrugsejendomme, hvis erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13, eller hvis en af ejerens andre landbrugsejendomme afhændes i forbindelse med erhvervelsen.

Stk. 4. ---

Stk. 5. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

- 1) det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse eller der er et misforhold mellem købesummen og ejendommens reelle værdi eller
- 2) erhvervelsen vil medføre en u hensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsfordeling.

Stk. 6.¹⁾ Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejer eller medejer af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan tilladelse til erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom normalt ikke meddeles, hvis det samlede areal af de to ejendomme vil overstige 70 ha og ejeren af en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 3, nr. 1-4, og stk. 4, har behov for suppleringsjord. Arealgrænsen gælder dog ikke i det omfang, erhververen selv har behov for arealet for at skabe harmoni i bedriften mellem besætning og jordtilliggende.

24. I § 18 a, stk. 1, nr. 3, ændres »er ejer eller medejer af mere end to landbrugsejendomme« til: »er ejer eller medejer af mere end tre landbrugsejendomme«.

25. I § 18 a, stk. 2, nr. 3, indsættes efter »dagli-

ge drift«: »og har fast bopæl højst 10 km fra ejendommen«.

26. I § 18 a, stk. 3, ændres »som i forvejen ejer en landbrugsejendom« til: »som i forvejen ejer en eller to landbrugsejendomme«.

§ 18 a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiddende i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis overdrageren eller de øvrige medejere er hververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- eller nedstigende linie,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen og opfylder betingelserne i §§ 16, 17 eller 17 a og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end to landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1-3,
- 2) mindst en af anpartshaverne er ejer af en anpart på 1/5 eller derover af ejendommen, har fast bopæl og lovlig adkomst på ejendommen eller opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af denne og
- 3) hver enkelt af de øvrige anpartshavere inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller deltager i den daglige drift.

Stk. 3. Kredsen af anpartshavere, jf. stk. 2, som i forvejen ejer en landbrugsejendom, kan uanset bestemmelserne i stk. 2, nr. 1, erhverve adkomst på yderligere en landbrugsejendom, hvis en anpartshaver, der opfylder betingelserne i stk. 2, nr. 2, også opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af yderligere en landbrugsejendom.

Stk. 4. ---

27. § 20 affattes således:

»§ 20. Et aktieselskab eller et anpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, hvis

aktier eller anparter, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet og mindst udgør 10 pct. af selskabskapitalen, ejes af en deltager, der

- 1) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne, eller
- 2) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, jf. §§ 16, 17, 17 a og 18 a, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet.

Stk. 2. For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for oplysnings- og indberetningspligt med henblik på kontrol og registrering m.v. i forbindelse med aktie- og anpartsselskabers erhvervelse og besiddelse af landbrugsejendomme.«

§ 20. Et aktieselskab eller et anpartsselskab kan erhverve og forblive ejer af en landbrugsejendom, der er beliggende i landzone, hvis aktierne eller anparterne, der repræsenterer flertallet af stemmerne i selskabet, ejes af en deltager, der

- 1) indtil selskabets erhvervelse af ejendommen har haft lovlig adkomst på denne eller
- 2) opfylder betingelserne for personlig erhvervelse af ejendommen, dog således at et eventuelt krav om egen drift overgår på selskabet.

Stk. 2. For aktieselskabers vedkommende skal alle aktier noteres på navn.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere regler for kontrol, registrering m.v. i forbindelse med aktie- og anpartsselskabers erhvervelse af landbrugsejendomme.

28. I § 21, stk. 2, nr. 3, ændres »§ 18 a, stk. 2« til »§ 18 a, stk. 2 eller 3«.

§ 21. ---

Stk. 2. Landbrugsministeren kan meddele tilladelse, såfremt

- 1) erhvervelsen sker med henblik på jordens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,
- 2) adkomst erhverves med henblik på fællesdrift, der er omfattet af § 10,
- 3) erhververen er et selskab, hvis deltager opfylder betingelserne i § 18 a, stk. 2, eller
- 4) særlige forhold i øvrigt taler for det.

Stk. 3. ---

29. I § 28, 1. og 2. punktum ændres »Kommunalbestyrelserne« til: »De kommunale myndigheder«.

§ 28. Kommunalbestyrelserne skal give indberetning til landbrugsministeren, såfremt de får kendskab til overtrædelser af denne lovs bestemmelser. Kommunalbestyrelserne skal på begæring af landbrugsministeren, anklagemyndigheden eller domstolene foretage syn og afgive udtalelser om landbrugsejendommens bygninger og driftsforhold.

30. I § 29, stk. 1, ændres »kommunalbestyrelse« til: »kommunale myndighed«, og i § 29, stk. 2, ændres »kommunalbestyrelserne« til: »de kommunale myndigheder«.

§ 29. Landbrugsministeren og vedkommende politimester eller kommunalbestyrelse kan forlange at få forevist dokumenter, som kan have betydning for bedømmelse af, om der foreligger overtrædelse af lovens bestemmelser.

Stk. 2. ---

31. I § 30, stk. 2, ændres »Danske Husmandsforeninger« til: »Dansk Familielandbrug«.

§ 30. ---

Stk. 2. Formanden skal have bestået juridisk kandidateksamen. De to øvrige medlemmer udpeges efter indstilling fra de stedlige foreninger under henholdsvis De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger.

Stk. 3. ---

32. Efter § 30 a indsættes:

»§ 30 b. Landbrugsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, påser, at loven og

regler, der er udstedt efter loven, overholdes, herunder at påbud og vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.

Stk. 2. Til kontrol med overholdelse af loven og af regler og vilkår, der er udstedt efter loven, kan landbrugsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, besigtige landbrugsejendomme. Besigtigelsen kan gennemføres uden retskendelse, men mod legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren eller brugeren.«

33. § 33, stk. 1, affattes således:

»§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1-4, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 17, stk. 2, § 17 a, stk. 1, § 18 a, stk. 1-3, § 20, stk. 1 og 2, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 6, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 7, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 1-4, 6 og 7, § 18 a, stk. 6, eller § 21, eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.«

§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-4, § 9, stk. 1, § 11, stk. 1-4, § 12, stk. 1, § 16, stk. 1-3, § 18 a, stk. 1-3, § 20, stk. 1 og 2, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7 a, stk. 4, § 8, stk. 6 og 7, § 9, stk. 3, § 11, stk. 5, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18 a, stk. 6, eller § 21 eller
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 5 og 7, § 9, stk. 5, eller § 27.

Stk. 2. ---

¹⁾ som ændret ved lov nr. 1106 af 22. december 1993 om ophørsstøtte til jordbrugere.